

Svar på skriftligt spørgsmål om utredning av terroristbrott

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 1010/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Minna Reijonen /saf:

Varför har terroristbrott inte utretts på länge i Finland, och

vad ska göras snabbt för att realisera det eventuella straffansvaret?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Frågor kring bekämpning av terrorism och utredning av terroristbrott har behandlats i de skriftliga spörsmålen 471/2020 rd och 965/2020 rd. Med hänvisning till svaren på dessa konstaterar jag följande:

I enlighet med 1 kap. 7 § 3 mom. i strafflagen (39/1889) är terroristbrott som misstänks ha begåtts på konfliktområden, såsom i Irak eller Syrien, internationella brott. Prövning av ett internationellt brottmål förutsätter riksåklagarens åtalsförordnande enligt 1 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen. Riksåklagarens åtalsförordnande behövs dock inte om de förutsättningar som avses i 2 mom. uppfylls. Dessa förutsättningar är bland annat att gärningsmannen är finsk medborgare eller en person som jämföras med finska medborgare och brottet har riktat sig mot Finland, en finsk medborgare, en i Finland varaktigt bosatt utlänning eller ett finskt samfund, en finsk stiftelse eller någon annan finsk juridisk person eller att brottet har begåtts ombord på ett finskt fartyg eller luftfartyg då det befunnit sig på öppna havet eller inom ett område som inte tillhör någon stat eller ovanför det. För att en förundersökning enligt 3 kap. 3 § i förundersökningslagen (805/2011) ska göras krävs att tröskeln för skäl att misstänka att brott har begåtts överskrids. Detta innebär i sin tur att all information om det misstänkta brottet inhämtas, ses över och att en helhetsbedömning görs utifrån informationen.

Det hör till de internationella brotternas natur att informationen om de misstänkta brotten är splittad. Största delen av den information som via förundersökningen, åtalsprövningen och rättegångsprocessen skapar bevisningen för brottsmålet finns utanför Finlands gränser. Det är svårt att inhämta den bevisning som utgör grunden för att realisera straffansvaret från konfliktområden, där de statliga strukturerna har splittrats eller vid extrema fall har slutat att fungera helt. Då tiden mellan tidpunkten då det misstänkta brottet begicks och inledandet av förundersökningen förlängs blir det svårare att inhämta bevisning. Exempel på detta är att hitta och dra nytta av eventuella vittnen och fysiska bevis.

Vid bedömningen av om tröskeln för skäl att misstänka brott har överskridits har Riksåklagarens byrå en väsentlig roll då det gäller internationella brott. Enligt 10 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) är åtalsprövningen självständig och oberoende. Polisen har fört och för fortgående dialog med Riksåklagarens byrå för att fastställa en gemensam synpunkt om perspektiv kring genomförandet av förundersökningar. Dialogen är normal samverkan mellan polisen och åklagaren.

Innan en egentlig förundersökning görs kan polisen på eget initiativ göra en preliminär utredning enligt 3 kap. 3 § 2 mom. i förundersökningslagen. Centralkriminalpolisen utför den preliminära utredningen vid terroristbrott. Effektiviteten av den preliminära utredningen begränsas dock av att det inte är möjligt att tillämpa alla befogenheter som föreskrivs i förundersökningslagen då utredningen görs. Samma begränsningar gäller även de befogenheter som fastställs i tvångsmedelslagen (806/2011). Det är möjligt att använda det hemliga inhämtandet av information som avses i 5 kap. 3 § i polislagen (872/2011) för de terroristbrott som räknas upp i bestämmelsen.

Det är etablerad praxis att göra en preliminär utredning vid internationella terroristbrott. Polisstyrelsen och skyddspolisen har sinsemellan kommit överens om verksamhetsmodeller, ansvarsfördelning och förfaranden som gäller bekämpning av terrorism. Avsikten med informationsutbytet och samarbetet är en i möjligaste mån aktuell lägesbild och produktion av all tillgänglig information för att bedöma förutsättningarna för förundersökningar. Polisförvaltningens inre verksamhetsmodeller samt samarbete med övriga myndigheter bedöms kontinuerligt och syftet är att effektivisera dessa. Detta gäller även internationellt samarbete. Interpol och Europol är viktiga aktörer inom det internationella samarbetet. Dessutom deltar Finland aktivt i bilateralt samarbete mellan länder.

Den av justitieministeriet tillsatta arbetsgruppen bedömde i det betänkande som arbetsgruppen överlämnade i juni 2020 att bestämmelserna i Finland avseende terroristbrott i allmänhet är omfattande i jämförelse med viktiga jämförelsestater. För att säkerställa en tillräcklig omfattning för regleringen och utifrån jämförelsestaternas föreskrifter föreslog arbetsgruppen dock att deltagande i verksamhet i terroristgrupper ska föreskrivas som straffbart i en större omfattning än i dag och att offentlig uppmaning till terroristbrott ska straffbeläggas. Arbetsgruppens betänkande var på remiss och remissvaren har beaktats i beredningen av den regeringsproposition som grundar sig på betänkandet.

Kap. 34 a i strafflagen som innehåller bestämmelser om terroristbrott har uppdaterats rätt så ofta under årens lopp för att motsvara internationella förpliktelser och förändringar i omvärlden. Inrikesministeriet förhåller sig positivt till genomförandet av en eventuell totalrevidering av kap. 34 a i strafflagen. Den totala revideringen skulle ge en möjlighet att se över straffbestämmelserna avseende terroristbrott och klarlägga förhållandet mellan dem samt åtgärda eventuella brister.

Helsingfors 11.2.2021

Inrikesminister Maria Ohisalo